SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/3898
Dok.nr:	25/1454
Arkiv:	FE-613, FA-H41
Saksbehandler:	Mona Rinaldo
Dato:	15.01.2025

Orienteringssak - Boliger til unge med funksjonsnedsettelser

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
O - 010/25	Formannskapet	13.03.2025

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Formannskapet tar saken om fremdrift i planlegging av boliger til unge personer med funksjonsnedsettelser til orientering.

Formannskapet behandling - 13.03.2025 - O-010/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Kommunalsjef Helse og omsorg, Mona Rinaldo orienterte i saken.

(Vedlegg)

Formannskapet O - 010/25 VEDTAK:
Formannskapet tar saken til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Kommunalsjef Helse og omsorg, Mona Rinaldo, orienterer Formannskapet om status i saken om boliger til personer med funksjonsnedsettelser
KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Kommunalsjef Helse og omsorg, Mona Rinaldo, orienterer Formannskapet om status i arbeidet med boliger til personer med funksjonsnedsettelser

FAKTA I SAKEN

Kommunestyret i Sortland kommune vedtok 9. november 2023 at kommunedirektøren skulle igangsette arbeidet med forprosjektet for å realisere boliger for personer som har nedsatt funksjonsevne. Arbeidsgruppa ble nedsatt av kommunedirektøren den 29.februar 2024 og består av følgende: Sture Jacobsen (Helse og omsorg) Mona Rinaldo (ny kommnalsjef helse og omsorg overtok fra juni 2024), Marius Frantzen (teknisk) og Christina Mørk (økonomi) Kjartan Larssen og Roy Helge Bergheim (fra Sortland Boligstiftelse). Gruppa har hatt 5 arbeidsmøter siden mars 2024 og de thar vært arrangert ett åpent møte i kulturfabrikken for publikum. Det har vært sett på flere tomtevalg og man landet på Sødre Frydenlund alle 16. I prosjektert var det skissert at det skulle være plass til 12- 16 boliger på tomten, men husbankens føringer tilsier at det kun kan bygges enheter med 6-8 boliger.

Underveis i prosessen så man at det var behov for å sette en fot i bakken for å vurdere om prosjektet er realistisk å gjennomføre slik det er planlagt i Søndre Frydenlund. Dette sett i lys av bemanningsutfordringer og det demografiske utfordringsbildet med færre yngre yrkesaktive og flere hjelpetrengende. Det ble 17. februar 2025 avholdt møte mellom arbeidsgruppa og NFU.

Arbeidsgruppa og NFU er enige i at det er behov for å stoppe opp for å vurdere flere alternativer.

Å etablere en base på denne størrelsen i et nytt område vil bli svært ressurskrevende både økonomisk og bemanningsmessig.

Personalmessige forhold

Miljøtjenesten i Sortland kommune består i dag av følgende avdelinger/boligmasser:

<u>Karlesvei:</u>

8 leiligheter fordelt på 2 bygg. I tillegg en leilighet i hvert bygg som brukes som fellesareal.

Antall Ansatte: 21 + 0.5 leder (våken nattevakt)

Årsverk: 13,94

<u>Kjempenhøy:</u>

7 leiligheter og et fellesareal.

Antall Ansatte: 25 + 0.5 leder (våken nattevakt)

Årsverk: 16,62

<u>Snorresvei:</u>

8 leiligheter fordelt på 2 bygg. I tillegg en leilighet i hvert bygg som brukes som fellesareal.

Antall Ansatte: 19 + 0.5 leder (våken nattevakt)

Årsverk: 10,23

Øvermarka:

12 leiligheter samt 2 leiligheter som brukes til fellesareal. Leilighetene er vertikaldelte og er en del av boligfeltet i Øvermarka. (våken nattevakt)

Antall Ansatte: 17 + 0.5 leder

Årsverk: 11,23

Avlastninga/aktivitetssenter: Per d.d. tre rom. I tillegg brukes kontor som soverom. 8 rom når deler av Håløygtunet sykehjem tilbakeføres til avlasninga. I tillegg en barnebolig. (våken nattevakt)

Antall Ansatte: 18 + 1 leder

Årsverk: 14,5

To leiligheter (spesialtilpasset), samt to barnebolig og fire leiligheter til unge voksne med nedsatt funksjonsevne. Tilknyttet ulike avdelinger, nevnt over.

Bemanningsutfordringer

Med en allerede presset bemanningssituasjon i helse- og omsorgssektoren kan det være krevende å dekke vakter og sikre tilstrekkelig kompetanse i hver enkelt bolig.

Stadig flere sektorer konkurrerer om de samme arbeidstakerne noe som gjør det vanskelig å rekruttere. Det er stor konkurranse om helsepersonell i hele landet og tjenester til personer med utviklingshemming opplever ofte å bli nedprioritert sammenlignet med spesialisthelsetjenesten og eldreomsorgen. Vi er svært bekymret for hvordan rekrutteringsutfordringene kommer til å prege tjenesten framover.

Kommunene og helseforetakene overbyr hverandre for å rekruttere personell, dette fører til økte kostnader og økonomiske utfordringer i kommunene. Konsekvensen av dette kan være at kommunen må redusere tjenestetilbudene. Når kommunene konkurrerer om de samme ressursene, kan det føre til høy turnover, siden ansatte stadig bytter jobb for å få bedre lønn. Dette skaper ustabilitet og redusert kvalitet i tjenesten. Kommunene må også i større grad ta i bruk vikarbyråer som er betydelig mer kostbare enn fast personell.

I følge SSB (NOU 2023: 4 Tid for handling, s 51) vil det med realistiske anslag og med et scenario på lav vekst, være behov for om lag 14 000 årsverk i helse- og omsorgssektoren i 2040. NOU 2023: 4. Dette er beregnet på et landsgjennomsnitt, men for Sortland kommune vil dette bilde ikke være noe annerledes.

Stort arbeidspress og krevende arbeidsforhold:

Arbeidsforholdene innenfor denne tjenesten kan være krevende. Brukerne har ofte sammensatte og komplekse diagnoser. Mangel på fagfolk og underbemanning fører til redusert kvalitet på tjenestene, der ansatte må prioritere akutte oppgaver framfor helhetlig oppfølging av brukerne. Mangel på stabilt og kvalifisert personell kan også skape usikkerhet og uønsket atferd hos brukerne. Personalet må ha faglig trygghet, og kunne tåle å stå i krevende situasjoner over tid. Dette fører til høyt sykefravær og turnover.

Alenearbeid:

Konsekvenser for personalet:

-Alenearbeid kan oppleves stressende og belastende for personalet. Det gir liten mulighet for faglig støtte og kollegial sparring.

-Alenearbeid kan også være en sikkerhetsrisiko – Større risiko ved utfordrende atferd eller akutte situasjoner.

-Færre muligheter for kvalitetssikring – Vanskeligere å sikre at tjenestene utføres i tråd med faglige retningslinjer.

Konsekvenser for brukernes rettssikkerhet:

Alenearbeid kan også gjøre det vanskelig å etterspørre hvordan arbeidet blir utført. Dette kan utfordre både brukernes rett til forsvarlig hjelp og ansattes rettsvern mot uriktige beskyldninger. Dokumentasjon av utførte arbeidsoppgaver og veiledning av arbeidstakerne er også utfordrende ved mye alenearbeid alenearbeid kan føre til redusert kvalitet på tjenesten og mindre mulighet for individuell tilpasning og tverrfaglig vurdering.

Å redusere alenearbeid styrker både ansattes arbeidsvilkår og brukernes rettssikkerhet, noe som gir tryggere og mer kvalitetsrike tjenester

Økende antall eldre med utviklingshemming:

Levealderen til personer med utviklingshemming har økt betydelig de siste årene, noe som er svært positivt. Samtidig fører dette til at mange utvikler aldersrelaterte helsetilstander som demens og kroniske sykdommer, som stiller krav til endret botilbud og helse- og omsorgstjenester. Vårt mål er at brukerne skal kunne bo og motta tjenester i sine hjem uten å måtte flytte til et høyere omsorgsnivå.

Framtidens drift og fordeler med samordnede boliger

Å drifte tjenesten på samme måte som i dag vil ikke være mulig framover. Samordnet botilbud gir større muligheter for effektiv tjenesteyting og større faggrupper/nettverk. Det er behov for oppussing i de fleste leilighetene, samt behov for hjelpemidler og velferdsteknologiske løsninger vil øke. Slik boligene er utformet kan det være utfordrende og kostbart å tilpasse for hjelpemidler, f.eks. takheis. Det vil derfor være fornuftig å se på hele tjenesten når det planlegges nye boliger.

Effektiv ressursbruk:

Ved samordnet botilbud kan vi optimalisere bruken av ressursene, for eksempel kan turnuser tilpasses flere brukere samtidig, samt at det vil være lettere å samarbeide og hjelpe til der behovene er størst. Den beste måten å møte personellutfordringen på er å gi rom for hele stillinger samt skape store og gode fagmiljøer som gir rom for utvikling og mulighet for å lykkes i yrke/arbeidsliv. En ny, framtidsrettet og fleksibel boligklynge vil kunne gi nettopp den effekten som kommunen er avhengig av for å lykkes. Samordnet botilbud vil også kunne redusere driftskostnader sammenlignet med spredt bosetting.

Kvalitet på tjenesten:

Ved samordnet botilbud kan tjenester som pleie, oppfølging og tilrettelagt aktivitet gis mer effektivt. Ved å samle personalressursene kan kompetansenivået økes, og brukerne får mer stabil og forutsigbar oppfølging. Vi vil også kunne redusere antall nattevakter og redusere alenearbeid. I dag er det 15 personer som jobber alene på natt. Natt og alenearbeid er som beskrevet tidligere forbundet med flere risikofaktorer og bør unngås dersom det er mulig. I enkelte avdelinger er det også endel alenearbeid på dag og aften. Ved å være flere personal sammen eller i nær tilknytning til hverandre har man mulighet til å konferere og sammen finne gode løsninger på utfordringer som kan oppstå. Samtidig som brukernes rettssikkerhet blir ivaretatt på en god måte.

Økt trygghet og sosialt fellesskap:

Beboerne har mulighet til å delta i sosialt fellesskap noe som reduserer ensomhet og styrker nettverket mellom beboerne. Større mulighet til å arrangere fellesaktiviteter både i og utenfor boligen.

Samordnet botilbud vil også reduserer ensomhet og fremmer trivsel hos hver enkelt

Ulemper for brukerne med samordnede botilbud

Ulemper med samordnede botilbud for personer med utviklingshemming kan være

mindre individuell tilpasning for hver enkelt beboer, og det kan begrense muligheten for selvstendighet og privatliv.

Konflikter: Kan være en økt risiko for konflikter når folk bor så tett. Brukergruppen er ikke så flink til å løse konflikter seg imellom, og det har en tendens til å eskalere ved at flere blir involvert. Beboere har ulike behov og atferd noe som også kan påvirke i negativ retning. Det er ikke alle som ønsker å bo så tett på andre. Noen kan også oppleve sosialt press eller uønsket fellesskap.

Støy: Lyder fra naboer og fellesområder kan virke forstyrrende, og for noen kan det også trigge atferden.

Parkering: Kan være begrenset tilgang til parkering, og økt trafikk kan bli et problem i hverdagen ved at mange ansatte og brukere er samlet på et sted.

Viktige momenter i planlegging av boliger:

Grundig planlegging. Viktig å ivareta brukernes individuelle behov, sikre privatliv og unngå institusjonsfølelse.

Brukerne involveres i utformingen av boligene for å sikre at de oppfyller individuelle behov.

Boligene utformes som selvstendige enheter med mulighet for tilpassede løsninger

Fellesarealer for frivillig bruk

Flotte leiligheter som kan eies eller leies og som kan tilpasses velferdsteknologiske løsninger

Borettslagsmodell

Det har vært utfordrende å tildele boliger i et prosjekt hvor tjenestetilbudet ikke er definert. Grunnlaget for vurdering av målgruppe for dette boligprosjektet er gjort ut fra de fakta kommunen har om dagens behov. Fakta hentes ut fra konkret søkermasse og gjennom kjennskap til andre som mottar tjenester på andre områder. Faktagrunnlaget viser at det er behov på kort sikt (1-5 års periode) åtte leiligheter og på litt lengre sikt (5-10 årsperiode) ytterligere åtte leiligheter. Målgruppa er unge funksjonshemmede med behov for tjenester. Tjenestebehovet må være så stort at det er mulig å løse innenfor rammene som legges til dette boligprosjektet. Avgrensningen ligger mot gruppen som har så store behov for hjelp og hjelpemidler, at behov for fellesarealer blir så store at de ikke er realiserbare i dette prosjektet. For denne gruppen har Sortland kommune andre alternativer.

Sortland kommune har i dag fire baser med botilbud, fordelt rundt i kommunen, i tillegg til barneavlastninga og flere små enkeltboliger som driftes med døgnbemanning. Sett i lys av at boligstiftelsen i løpet av høsten 2025 vil få ledige lokaler i Håløygtunet, samt omkringliggende tomteareal har det vært sett på muligheter for å gjenbruke dette området til å kunne få til en samordning av botilbudet for denne brukergruppa. Man har sett på muligheten for å bygge om dagens Håløygtun, bygge flere boliger på omkringliggende tomteareal og eventuelt kunne flytte en eller flere av dagens baser til dette området. Dette vil gi en mulighet for å bedre kunne utnytte dagens tilgjengelige ressurser og totalt kunne gi en bedre tjeneste.

Man har også prøvd å se dette i sammenheng med andre brukergrupper som har behov for bolig. En mulig frigivelse av andre baser vil gi et mulighetsrom som å utnytte denne boligmassen til også å gi botilbud til andre.

Økonomiske forhold

Kommunen må uansett legge til grunn at etablering av dette "bofellesskapet" vil medføre økte utgifter. Dette må beregnes og legges inn i økonomiplanen og etter hvert inn i årsbudsjettet. Det er rimelig å anta at det vil være behov for tjenester i boligen 24/7/365. Tjenestenivået vil mest sannsynlig ligge på nivå med avdeling Snorres vei. Ut fra kommunens 2024 – budsjett ligger det på ca kr 12 millioner i årlig drift. Dette som en pekepinn på det framtidige utgiftsnivået

Det er enighet mellom arbeidsgruppa og NFU om at det er behov for å se på flere løsninger for det totale tilbudet før det tas en endelig beslutning. NFU og brukerrepresentanetne i arbeidsgruppa er usikre på hva som er beste lokalisering. Usikkerheten omhnadler i stor grad beliggenhet i forhold til nærhet i til sentrum, arbeidssted og aktivitetstilbud/friluftsområde.

KONKLUSJON

Arbeidsgruppa har behov for mere tid til å se på alternative løsninger for å kunne tilby et forsvarlig botilbud til Sortland kommune sine innbyggere med funksjonsnedsettelser.

Vedlegg:
Presentasjon - FS boliger til unge med funksjonsnedsettelser